

شماره مصوبه: ۹۱۸، تاریخ مصوبه: ۹۲/۱۰/۸، تاریخ ثبت: ۹۲/۱۲/۱۱، شماره جلسه: ۱۶ (کمیته رشته‌ها)

کلیات و برنامه سطح سه رشته نصوص کلامی

ماده ۱. عنوان

عنوان رشته، نصوص کلامی در مقطع سطح سه است.

ماده ۲. تعریف

سطح سه نصوص کلامی، دومین مقطع از کلام اسلامی است، که در آن طلاب مبانی و مسائل اعتقادی تشیع و کلام اهل بیت علیهم السلام را مطابق قرآن و روایات به صورت استنباطی می‌آموزند و توانایی دفاع از مکتب اهل بیت علیهم السلام و پاسخ‌گویی به نیازهای مربوط و توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی و تدریس آن را پیدا می‌کنند و در پایان، موفق به دریافت دانش‌نامه سطح سه این رشته می‌شوند.

ماده ۳. اهداف

۱. شناخت استدلالی مبانی و مسائل اعتقادی بر اساس قرآن و معارف اهل بیت علیهم السلام و دفاع از آن؛
۲. ایجاد توان تحقیق در حد تحلیل، بررسی و زمینه‌سازی جهت گسترش پژوهش و تألیف با استفاده از نصوص کلامی؛
۳. شناخت و بررسی دیدگاه‌های انحرافی در فهم نصوص کلامی و تقویت توان پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و شبهات؛
۴. تربیت نیروهای متعهد و توانمند در استنباط درست از نصوص کلامی؛
۵. زمینه‌سازی برای تربیت استاد دروس مرتبط با نصوص کلامی؛
۶. تربیت طلاب مستعد جهت ورود به سطح علمی بالاتر؛
۷. شناخت منابع و مآخذ مرتبط با مباحث کلام اسلامی و نصوص کلامی و ایجاد توانمندی فهم آن؛
۸. ایجاد توان تتبع و تحقیق در زمینه فقه و اصول و استفاده از منابع فقهی و اصولی.

ماده ۴. سیاست‌ها

۱. اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
۲. اهتمام به تقویت استقلال فکری و علمی؛
۳. اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی و دفاع از عقائد شیعه امامیه؛

۴. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی با اهتمام به سنت‌های حوزوی؛
۵. تأکید بر روزآمدی و پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
۶. تأکید بر آموزش پژوهش‌محور؛
۷. تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد شرایط؛
۸. تکیه بر آموزش موضوعات و مسائل اصلی رشته؛
۹. تأکید بر شناسایی و تشویق استعدادهای برتر در زمینه تحقیق و تدریس؛
۱۰. اهتمام به تقویت مبانی نظام مقدّس اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
۱۱. اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

ماده ۵. ضرورت

۱. نقش مؤثر شناخت مباحث کلامی مطرح شده در قرآن و روایات به عنوان شاخصه اعتقادی شیعه امامیه؛
۲. مأموریت حوزه‌های علمیه در استنباط و تبیین درست مباحث کلامی مطرح شده در قرآن و روایات و ترویج و دفاع از مکتب اهل بیت علیهم‌السلام و پاسخ به شبهات؛
۳. نیاز جامعه و نظام اسلامی به تبیین مبانی اعتقادی شیعه و دفاع از آن در مقابله با تهاجمات فکری.

ماده ۶. نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته نیم‌سال، درسی او حضوری است. طول دوره بدون احتساب پایان‌نامه حداقل شش و حداکثر هشت نیم‌سال است.

ماده ۷. شرایط پذیرش

۱. احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
۲. دارا بودن مدرک علمی سطح دو؛
- قبولی در آزمون ورودی^۲ و مصاحبه علمی.

ماده ۸. جدول دروس پیش‌نیاز

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
-------	------	-----------	------

۱. در این نظام هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد، در یک درس تأثیری در قبولی یا رد دروس دیگر ندارد.
 ۲. برخی از کتاب‌های مهم کلامی که در سطح ۲ گرایش کلام اسلامی خوانده می‌شود، از منابع آزمون ورودی است.

۱	کلام اسلامی ۱ تا ۳	۹۶	آشنایی بیشتر با مباحث خداشناسی (اثبات ذات، صفات فعلیه و ذاتیه، مراتب فعل الهی)، نبوت (ضرورت، ویژگی‌ها، وظایف و اختیارات، نبوت و خاتمیّت معاد (حقیقت مرگ، عالم برزخ، قیامت و ویژگی‌های آن) پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم و نبوت
۲	معرفت‌شناسی	۳۲	آشنایی با راه‌ها و ابزار شناخت و ارزیابی آنها و دیدگاه اندیشمندان در این زمینه
۳	فرق و مذاهب کلامی	۳۲	آشنایی با آموزه‌ها، روش‌ها و کتب اصلی فرقه‌های مهم کلامی تشیع و تسنن
۴	کلیات و تاریخ علم کلام	۳۲	آشنایی با علم کلام (فرق آن با فلسفه و علوم دیگر)، موضوع، غایت و مبانی آن؛ تبیین حجیت روش‌های عقلی و نقلی و شرایط آنها و آشنایی با سیر تکون و تطور علم کلام، مشرب‌های کلامی، متکلمین بزرگ، منابع و مآخذ مهم کلامی
۵	مسائل جدید کلامی	۳۲	آشنایی با مسائل مهم، جدید، و رائج کلامی، مانند: منشأ و قلمرو دین، سکولاریسم، تکثرگرایی، دین و اخلاق و علم و دین
۶	تاریخ معاصر	۳۲	بررسی تحلیلی تاریخ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی صد سال اخیر ایران
۷	روش تحقیق عمومی	۱۶+۳۲ نظری عملی	آشنایی با روش‌های عمومی پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع
جمع ساعت‌ها		۳۰۴	

تبصره: فارغ‌التحصیلان سطح ۲ گرایش کلام و طلبایی که دروس پیش‌نیاز را در مراکز معتبر گذرانده باشند، در صورت مطابقت هشتاد درصدی سرفصل‌ها از گذراندن این دروس معاف هستند.

ماده ۹. عناوین و مشخصات کلی دروس

ردیف	عنوان درس	تعداد ساعت
۱	دروس عمومی سطح ۳	۶۲۴
۲	دروس پایه	۵۱۲
۳	دروس تخصصی	۶۰۸
جمع ساعت‌ها		۱۷۴۴

۱-دروس عمومی

ردیف	عنوان درس	ساعت	اهداف
۱	فقه	۱۶۰	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (از القول فی ماهیه العیب تا آخر مکاسب)
۲	اصول	۳۲۰	شناخت استدلالی مباحث مهم اصولی طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (جلد اول کفایه الاصول از ابتدای المقصد الثانی فی النواهی تا پایان جلد دوم)
۳	عربی معاصر	۱۶+۳۲	ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در حوزه مباحث کلامی

اهداف	ساعت	عنوان درس	ردیف
	نظری عملی		۴
تقویت توان تحقیق و پژوهش در مسائل کلامی به ویژه کلام نقلی با آموزش روش‌های تحقیق و کیفیت بهره برداری از ابزار و منابع	۱۶+۳۲ نظری عملی	روش تحقیق تخصصی	
ایجاد توان مهارت تدریس با آموزش روش‌ها و فنون کلاس‌داری و ارزشیابی	۱۶+۳۲ نظری عملی	روش تدریس	۵
		جمع ساعت‌ها	۶۲۴

۲- دروس پایه

اهداف	ساعت	عناوین دروس	ردیف
شناخت مباحث مهمّ خدانشناسی (۶۴ ساعت)، نبوّت (۳۲ ساعت)، امامت (۳۲ ساعت) و معاد (۳۲ ساعت) به صورت متن‌محور	۱۶۰	کلام اسلامی ۱ تا ۵	۱
تبیین مبانی و قواعد علم کلام مانند: حجّیت عقل، قرآن و سنّت، حسن و قبح عقلی، قاعده لطف و حجّیت خبر واحد در مسائل اعتقادی	۳۲	مبانی و قواعد علم کلام	۲
شناخت مباحث مهمّ فلسفی دارای کاربرد در علم کلام مانند احکام وجود، علّت و معلول، قوه و فعل و الهیات بالمعنی‌الاصح	۱۲۸	حکمت اسلامی ۱ و ۲	۳
شناخت و بررسی استدلالی مسائل مهمّ و جدید کلامی مانند: عقل‌گرایی و ایمان‌گرایی، هرمنوتیک، زبان دین، منطق فهم متون دینی، ادلّه اثبات وجود خدا و مسئله شرّ	۶۴	مسائل جدید کلامی ۱ و ۲	۴
آشنایی با مبانی، روش و مسائل اساسی عرفان اسلامی و مراحل سیر و سلوک آن با رویکرد به مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام	۳۲	عرفان اسلامی	۵
تبیین مبانی کلامی نظام سیاسی شیعه در عصر غیبت و شناخت استدلالی مشروعیت، شرایط، وظایف و اختیارات حاکم اسلامی از دیدگاه شیعه، با رویکرد کلامی	۳۲	ولایت فقیه	۶
آشنایی با تعریف، نوع، شرایط و محدودیت‌های معرفت دینی، ضمن تبیین امکان، معیار صدق، و تحوّل آن	۳۲	معرفت‌شناسی دینی	۷
ایجاد توان مناظره با شناخت روش‌های استدلال	۱۶+۱۶ عملی	مهارت‌های مناظره	۸
		جمع ساعت‌ها	۵۱۲

۳- دروس تخصصی

اهداف	ساعت	عناوین دروس	ردیف
بررسی اجتهادی و عقلانی آیات و روایات در عرصه راه‌های معرفت و شناخت خدا، براهین اثبات خدا، آیات آفاقی و انفسی، موانع و حجاب‌های معرفت و مسائل و شبهات مرتبط با معرفت‌الله	۴۸	مبدأ شناسی (۱): معرفت‌الله	۱
شناخت دقیق دیدگاه قرآن کریم و روایات در زمینه حقیقت اسماء و صفات الهی به صورت عقلی-نقلی	۳۲	مبدأ شناسی (۲): اسماء و صفات	۲
شناخت دقیق دیدگاه قرآن کریم و روایات در زمینه توحید و اقسام آن همراه با بررسی	۳۲	مبدأ شناسی (۳): توحید و شرک	۳

اهداف	ساعت	عناوین دروس	ردیف
مفهوم شرک و اقسام آن به صورت عقلی- نقلی			
شناخت دقیق دیدگاه قرآن و احادیث در مورد افعال الهی به ویژه مسأله عدل و حکمت خداوند همراه با پاسخ به مسئله شر	۴۸	مبدأ شناسی (۴): افعال الهی	۴
شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد حقیقت و ضرورت نبوت و رسالت، وحی و اقسام آن، معجزه، نبوت عامه (ویژگی‌ها، وظائف و اختیارات) و خاصه، خاتمیت و... و پاسخ به شبهات مرتبط	۶۴	پیامبرشناسی	۵
شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد حقیقت امامت و ولایت، نیاز به امام، ولایت تکوینی و تشریحی، مقامات، ویژگی‌ها، وظائف و اختیارات امام، عدم تعارض امامت با خاتمیت و... و پاسخ به شبهات مرتبط	۴۸	امام‌شناسی (۱): امامت و ولایت	۶
شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد مباحث مهدویت و پاسخ به شبهات مرتبط	۳۲	امام‌شناسی (۲): موعودشناسی	۷
شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد نفس انسان، ابعاد، قوا و کارکردهای آن و مباحثی مانند حدوث و قدم نفس، رابطه روح و جسم، ویژگی‌های انسان کامل، خلقت، رشد و تکامل انسان، تناسخ، جبر و اختیار، تجرد روح، سعادت و شقاوت انسان و پاسخ به شبهات مرتبط	۴۸	انسان‌شناسی	۸
شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد ادله و براهین اثبات معاد، ویژگی‌ها و مواقف معاد و مسائل مرتبط با آن و پاسخ به شبهات مرتبط	۶۴	معادشناسی	۹
ارائه یک پژوهش جامع، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در یک موضوع اعتقادی بر اساس نصوص کلامی (قرآن و روایات)	۹۶ + ۹۶ عملی	پایان‌نامه	۱۰
	۶۰۸	جمع ساعت‌ها	